

A Debreceni Egyetem Francia Tanszéke mély megrendüléssel tudatja, hogy

Dr. Kiss Sándor

nyugalmazott egyetemi docens, a tanszék egykori vezetője,
az *Ordre des Palmes Académiques* tiszti fokozatának kitüntetettje, hosszan tartó betegség után
2025. szeptember 5-én, 84 éves korában örökre elment.

Kiss Sándor (1941–2025) a magyar és nemzetközi romanisztika, valamint összehasonlító nyelvészet kiemelkedő alakja, a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karának meghatározó tanáregyénisége, a Francia Tanszék vezetője és generációk tanítója volt. Távozása fájdalmas veszteség mindazok számára, akik ismerték és szerették. Pótolhatatlan úr marad utána.

Életútja és munkássága szorosan összefonódott a debreceni és a magyarországi romanisztika történetével. Középiskolai tanulmányait a miskolci Földes Ferenc Gimnáziumban végezte, majd 1959-ben felvételt nyert a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karára, ahol francia és latin nyelv és irodalom szakon tanult. 1964-ben szerzett egyetemi diplomát, majd ugyanitt kezdte meg oktatói pályáját. Egyetemi doktori értekezését 1971-ben védte meg, a doktori fokozatot az 1972. évi kitüntetéses doktoravatás keretében nyerte el. 1988-ban kiváló eredménnyel védte meg kandidátusi értekezését. 1978 és 1990 között a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Romanisztikai Tanszékének oktatója volt, ugyanakkor továbbra is tanított a debreceni Kossuth Egyetemen. Hetente, könyvekkel és jegyzetekkel tömött aktatáskájával utazott a két város között, fáradhatatlanul szolgálva mindkét egyetem közösségét – ezt a kettős kötődést élete végéig megőrizte. 1991-től – ismét debreceni főállásban – egyetemi docensként tizennégy éven át vezette a Kossuth Lajos Tudományegyetem, majd annak jogutódja, a Debreceni Egyetem Francia Tanszékét. Pályája hat évtizeden át meghatározó módon formálta a hazai francia nyelvészet és irodalomtudomány életét, ugyanakkor előmozdította a Francia Tanszék sokrétű nemzetközi kapcsolatainak ápolását.

Mestere, Herman József hatására fordult érdeklődése a latin és újlatin nyelvek története, fonológiája és szintaxisa felé. Pályája korán ígéretesnek bizonyult: már első nagyobb műve, a doktori disszertációjából továbbfejlesztett kötete, *Les transformations de la structure syllabique en latin tardif* (1971) nemzetközi viszonylatban is alapművé vált, amelyet a romanisztikai kutatások mindmáig hivatkozási pontként tartanak számon. A latin igerendszer átalakulását bemutató, *Tendances évolutives de la syntaxe verbale en latin tardif* című kötete (1982) a latin nyelvészeti konferenciákon gyakran idézett mű. Kiss Sándort 2018-ban beválasztották a nemzetközi *Latin Vulgaire – Latin Tardif* konferenciasorozat tudományos bizottságába.

Tudósi és kutatói pályája rendkívül sokoldalú és nemzetközileg is elismert volt. Érdeklődésének középpontjában a késő latin fonológia és mondattan, a francia nyelv szintaxisa, a francia–magyar kontrasztív nyelvészet, valamint a szövegnyelvészet állt. Számos tanulmánya a nyelvtörténet, a grammatikaelmélet és a szövegértelmezés összefüggéseit tárta fel, különös tekintettel a latin és az újlatin nyelvek fejlődésére. Ugyanakkor a szépirodalom iránti rajongását sem tagadta meg: nagyszámú, korszakokon átívelő érzékeny tanulmányt írt francia és magyar költők, írók műveiről. Publikációinak jelentős része francia nyelven látott napvilágot, így hozzájárult ahhoz, hogy a magyar romanisztikai kutatások beépüljenek a nemzetközi tudományos diskurzusba. Tanulmányainak elegáns stílusa a francia nyelv gazdag és árnyalt ismeretéről tanúskodik. Munkásságának kiemelkedő elismeréseként 1997-ben a francia kormány az Akadémiai Pálmarend tiszti fokozatával tüntette ki.

Tanítványai számára Kiss Sándor nem csupán oktató volt, hanem Tanár Úr – a szó legnemesebb értelmében. Generációk francia szakos hallgatói tanultak tőle, akik máig szeretettel idézik fel az ófrancia nyelvvel vagy a francia középkori irodalommal foglalkozó színes óráit. Számos szakdolgozat és doktori disszertáció vezetője volt: tanítványai közül sokan ma is aktív oktatók, kutatók, akik saját pályájukon őrzik egykori tanáruk szellemi örökségét.

Tanszékvezetőként Kiss Sándor fontosnak tartotta a Francia Tanszék múltjának és az elődök értékeinek megőrzését, továbbadását. Egyik utolsó publikációjában, *A Debreceni Egyetem Francia Tanszéke 1957 és 2023 között* című munkájában méltó emléket állított a tanszék utóbbi több mint hat évtizedének. Ugyanakkor mindig támogatta, hogy a tanszék fiatal oktatói új irányokat, friss szemléleteket hozzanak az oktatásba és a kutatásba. Nyitott, szabad szellemi légkört teremtett, amelyben a múlt öröksége és a jelen törekvései harmonikusan találkozhattak.

Kiss Sándor szerény, finom humorú, tapintatos kolléga volt, aki teljes figyelemmel tudott meghallgatni, és természetes kedvességgel, páratlan nyelvi érzékenységgel válaszolni. Ahogy Molière korában mondták, igazi *honnête homme*, művelt ember volt, aki azonban műveltségével sohasem kérkedett. Megvolt benne az a ritka képesség, hogy saját világot teremtsen maga körül – olyan világot, amelyben a könyvek, a hangversenyek, a kiállítások, az utazások és az emberi találkozások kaptak fontos helyet. Sokunk emlékezetében úgy él majd, amint késő estébe nyúlóan, tanszéki irodájában, halk komolyzene mellett, az íróasztal lámpafényénél olvas vagy ír – teljes odaadással a tudománynak.

Szerettei hamvasztás után szűk családi körben búcsúznak Tőle. Mi, kollégái és tanítványai azonban biztosak vagyunk abban, hogy emléke és életműve tovább él: tanítványai munkájában, a tanszék szellemi hagyományaiban, és mindazokban a könyvekben és tanulmányokban, amelyek nemzedékek számára nyitottak utat a nyelvészet, a romanisztika és a humanista tudományosság világába.

A Debreceni Egyetem Francia Tanszéke nevében:

Dr. Nagy Andrea habilitált egyetemi docens, tanszékvezető